

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi työnantajan sosiaaliturvamaksusta vapauttamisesta eräissä kunnissa vuosina 2003—2009 annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan laajennettavaksi työnantajan sosiaaliturvamaksusta vapauttamisesta eräissä kunnissa vuosina 2003—2009 annetun lain soveltamisalaa siten, että maksuvapautusta sovellettaisiin myös työnantajaan, jolla on kiinteä toimipaikka Ilomantsin tai Juuan kunnassa, Lieksan tai Nurmeksien kaupungissa taikka Rautavaaran tai Valtimon kunnassa.

Esitys liittyy valtion vuoden 2007 talousar-

viositykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007. Lakia sovellettaisiin ehdotetussa muodossa ensimmäisen kerran tammikuussa 2007 maksettujen palkkojen perusteella määräytyvään helmikuussa 2007 suoritettavaan sosiaaliturvamaksuun.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYSLUETTELO	2
PERUSTELUT	3
1. Nykytila	3
2. Ehdotetut muutokset	4
3. Esityksen vaikutukset	4
4. Asian valmistelu	5
5. Voimaantulo	5
6. Säättämisjärjestys	5
LAKIEHDOTUS	6
työnantajan sosiaaliturvamaksusta vapauttamisesta eräissä kunnissa vuosina 2003—2009 annetun lain muuttamisesta	6
RINNAKKAISTEKSTIT	7
työnantajan sosiaaliturvamaksusta vapauttamisesta eräissä kunnissa vuosina 2003—2009 annetun lain muuttamisesta	7

PERUSTELUT

1. Nykytila

Laki työnantajan sosiaaliturvamaksusta vapauttamisesta eräissä kunnissa vuosina 2003—2009

Työnantajan sosiaaliturvamaksusta vapauttamisesta eräissä kunnissa vuosina 2003—2009 annettu laki (1200/2002) on ollut voimassa Enontekiön, Inarin, Kemijärven, Kittilän, Kolarin, Muonion, Pelkosenniemen, Pellon, Posion, Sallan, Savukosken, Sodankylän, Utsjoen ja Ylitornion kunnissa sekä niin sanotuissa A-saaristokunnissa eli Hailuodon, Houtskarın, Iniön, Korppoon, Nauvon ja Velkuan kunnissa (kokeilualue) vuoden 2003 alusta lukien. Lakia on viimeksi muutettu vuonna 2005, jolloin lain voimassaoloa jatkettiin vuodesta 2006 vuoden 2009 loppuun saakka ja lain soveltamisalaa laajennettiin koskemaan yksityisten työnantajien sekä valtion liikelaitoksien lisäksi myös kuntia, kunnissa sijaitsevia kuntayhtymiä sekä evankelis-luterilaista kirkkoa, sen seurakuntaa ja seurakuntayhtymä sekä ortodoksista kirkkokuntaa ja sen seurakuntaa.

Lain mukaan sosiaaliturvamaksuvapautukseen on oikeutettu työnantaja, jolla on tuloverolain (1535/1992) 13 a §:ssä tarkoitettu kiinteä toimipaikka kokeilualueella. Maksuvapautus koskee vain kokeilualueella sijaitsevan toimipaikan työntekijöille maksettujen palkkojen perusteella määräytyvää työnantajan sosiaaliturvamaksua.

Maksuvapautuksen enimmäismäärä on työnantajaa kohden 30 000 euroa vuodessa. Vapautus on komission asetuksen (EY) 60/2001 mukaista de minimis -tukea. Yritystoimintaa harjoittavan työnantajan vähennyksen määrään vaikuttaa työnantajan saamat muut de minimis -tuet. Tukien yhteismäärä ei saa ylittää kolmen vuoden ajanjaksolla 100 000 euroa. De minimis -tukisäännöksiens perusteella maksuvapautusta eivät saa sellaiset työnantajat, joiden pääasiallinen toimiala on liikenne tai jotka harjoittavat Euroopan yhteisön perustamissopimuksen liitteessä 1 tarkoitettua toimintaa, kuten maatalous- ja kalastustuotteiden tuottamista, jalostamista tai kaupan pitämistä tai kivihiilen tuotantoa.

Lain mukaan työnantajan on tehtävä aloittamisilmoitus kotipaikkansa verovirastolle.

Työnantaja on tämän jälkeen voinut omaaloitteisesti tehdä vähennyksen maksamiinsa sosiaaliturvamaksuihin. Työnantajan on kuitenkin ilmoitettava verovirastolle maksuvapautusvähennyksien määrä.

Lapin, Pohjois-Pohjanmaan ja Varsinais-Suomen työvoima- ja elinkeinokeskukset ovat velvollisia antamaan pyynnöstä Verohallitukselle sekä työnantajien kotipaikan verovirastoille tietoja lain soveltamisen perusteista sekä avustaa maksuvapautusta koskevan kokeilun tiedottamisessa kokeilun piiriin kuuluville työnantajille.

Lisäksi samanlainen sosiaaliturvamaksuja koskeva kokeilu on toteutettu Kainuun maakunnassa työnantajan sosiaaliturvamaksusta vapauttamisesta Kainuun maakunnassa vuosina 2005—2009 annetulla lailla (1094/2004).

Edellä kerrottujen Lapin ja Kainuun kokeilujen rahoittamiseksi muiden työnantajien sosiaaliturvamaksuja on korotettu väliaikaisesti, Voimassa olevia työnantajan kansaneläkemaksuja on maksuvapautusten vuoksi korotettu 0,008 prosenttiyksikköä vuosina 2005—2006.

Sairausvakuutusrahaston osalta sairausvakuutusetuudet rahoitetaan 1 päivästä tammikuuta 2006 alkaen kokonaisuudessaan laissa säädettyjen rahoittajatahojen kesken. Lain voimaantulon jälkeen sairausvakuutuksen päivärahamaksun ja työnantajan sairausvakuutusmaksun maksuprosentit tarkistetaan siten, että vakuutusmaksuilla katettava osuus rahoitetaan tarkistamalla palkansaajilta ja yrittäjiltä perittävän päivärahamaksun ja työnantajan sairausvakuutusmaksun maksuprosentteja yhtä monella prosenttiyksiköllä.

Lain tarkoituksena on selvittää työnantajille annettavan maksuvapautuksen vaikutusta työllisyyteen ja työnantajien työllistämisedellytyksiin. Lapin kokeilun työllisyysvaikutuksista vuonna 2005 tehdyn selvityksen (Sosiaaliturvamaksukokeilun vaikutus työllisyyteen, STM monisteita 2005:7) mukaan maksujen alennuksella ei ollut tilastollisesti merkittäviä työllisyysvaikutuksia. Maksuvapautuskokeilujen lopulliset tulokset saadaan, kun kokeilut päättyvät vuoden 2009 lopussa.

Pielisen Karjalan seutukunta sekä Rautavaaran ja Ilomantsin kunnat Juuan, Lieksan, Nurmeksens ja Valtimon kunnat kuuluvat Pie-

lisen Karjalan seutukuntaan. Pielisen Karjalan seutukunta kuuluu Kehys-Kainuun, Torniolaakson, Itä-Lapin lisäksi niihin seutukuntiin, jotka menettävät Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan suhteellisesti eniten väestöön vuoteen 2020 mennessä.

Pielisen Karjalan seutukuntaan kuuluvien kuntien väestö vähenee vuoteen 2020 mennessä Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan 18,9 prosenttia eli yhteensä 5 968 henkilöä vuoteen 2005 verrattuna. Eniten asukkaita menettää Valtimon kunta, jonka väestö vähenee 24,9 prosenttia vuoteen 2020 mennessä. Vuoteen 2030 mennessä väestö vähenee Pielisen Karjalan seutukuntien alueella ennusteen mukaan 26,8 prosenttia.

Pielisen Karjalan seutukuntaan rajoittuvien Rautavaaran ja Ilomantsin kuntien väestö vähenee vuoteen 2020 Rautavaaran kunnan osalta 19,7 prosenttia ja Ilomantsin kunnan osalta 18,6 prosenttia. Vuoteen 2030 mennessä Rautavaaran kunnan väestö vähenee ennusteen mukaan 28 prosenttia ja Ilomantsin kunnan 25,4 prosenttia. Näiden kuntien väestökehitys on verrattavissa muiden kokeilukuntien väestökehitykseen. Niiden väestökehitys poikkeaa myös muiden seutukuntien kuntien väestökehityksestä. Rautavaaran kunta kuuluu Koillis-Savon seutukuntaan ja Pohjois-Savon maakuntaan ja Ilomantsin kunta kuuluu Joensuun seutukuntaan ja Pohjois-Karjalan maakuntaan. Väestön väheneminen johtuu luonnollisen väestökasvun vähydestä sekä muuttoliikkeestä.

2. Ehdotetut muutokset

Esityksessä ehdotetaan työnantajan sosiaaliturvamaksusta vapauttamisesta eräissä kunnissa vuosina 2003—2009 annetun lain 3 §:n mukaista soveltamisalaa laajennettavaksi siten, että sosiaaliturvamaksuvähennyksen voisi tehdä myös työnantaja, jolla on tuloverolain 13 a §:ssä tarkoitettu kiinteä toimipaikka Ilomantsin, Juuan kunnassa, Lieksan kaupungissa, Nurmeksen kaupungissa, Rautavaaran tai Valtimon kunnassa.

Lisäksi lain 7 §:ää muutettavaksi siten, että 2 momentin mukaan myös Pohjois-Karjalan ja Pohjois-Savon työvoima- ja elinkeinokeskuksilla olisi velvollisuus antaa pyynnöstä Verohallitukselle sekä työnantajien kotipaikan verovirastoille tietoja lain soveltamisen perusteista sekä avustaa maksuvapautusta koskevan kokei-

lun tiedottamisessa kokeilun piiriin kuuluville työnantajille.

3. Esityksen vaikutukset

Ehdotetun maksuvapautuksen laajennuksen kustannusvaikutuksen arvioidaan olevan 3,6 miljoonaa euroa vuonna 2007. Maksuvapautuksesta 3,4 miljoonaa euroa kohdistuisi yksityisiin työnantajiin, 0,15 miljoonaa euroa kuntatyönantajiin sekä 0,05 miljoonaa euroa seurakuntiin. Maksuvapautus alentaisi työnantajien vakuutusmaksuja sairausvakuutusrahastoon 1,8 miljoonalla eurolla ja kansaneläkerahastoon 1,8 miljoonalla eurolla. Kansaneläkerahaston vajeus katetaan korottamalla muiden työnantajien kansaneläkemaksua 0,003 prosenttiyksikköä. Sairausvakuutusrahaston osalta vajeus tulee katettavaksi palkansaajien ja yrittäjien päivärahmaksun ja työnantajan sairausvakuutusmaksun määräämisen yhteydessä vuodelle 2008.

Maksuvapautuksen laajentamisella arvioidaan olevan myönteisiä vaikutuksia Pielisen Karjalan seutukunnassa sekä Rautavaarassa ja Ilomantsissa olevien yritysten kilpailuasemaan ja työllistämisedellytyksiin. Yritystoiminnan tukemisella arvioidaan olevan vaikutuksia väestön muuttoliikkeeseen.

Kokeilusta tehdyn aiemman arvioinnin perusteella maksuvapautuksen piiriin kuuluvat työnantajat ovat pääosin pieniä alle kymmenen henkilöä työllistäviä yrityksiä.

Esityksellä on vaikutuksia alueella toimivien työnantajien kotipaikan verovirastojen sekä Pohjois-Karjalan ja Pohjois-Savon työvoima- ja elinkeinokeskuksien tehtäviin. Koska alueen toimipaikan omaavilla työnantajilla on useimmiten kotipaikka kokeilualueella, esitys lisää hieman Pielisen Karjalan, Joensuun ja Siilinjärven–Nilsiä verotoimistojen tehtäviä. Koska työnantajat tekevät maksuvapautuksen omaaloitteisesti, soveltamisalan laajennuksen vaikutukset jäävät vähäiseksi. Laajennuksella on myös vähäisiä vaikutuksia alueella toimivien työvoima- ja elinkeinokeskusten tehtäviin. Niiden tulee lain perusteella lähinnä huolehtia kokeilun laajentamisen tiedottamisesta alueen työnantajille.

Esityksellä arvioidaan olevan myönteisiä vaikutuksia alueiden väestökehitykseen, koska sosiaaliturvamaksuvapautuksella on vaikutuksia työnantajien työllistämiskustannuksiin.

4. Asian valmistelu

Valtiosihteeri, kansliapäällikkönä Raimo Saitas on selvittänyt sisäasiainministeriön toimeksiannosta, miten voitaisiin edistää työvoiman saantia väestöään menettävillä alueilla. Selvityksen kohteena olivat Tilastokeskuksen väestöennusteen perusteella eniten väestöään suhteellisesti menettävät seutukunnat eli Kehys-Kainuu, Tornionjokilaakso, Itä-Lappi ja Piilisen-Karjala. Selvityksessä on katsottu, ettei suurista muuttotappioalueiden ja huoltosuhteeltaan heikkojen seutukuntien kehitystä voida muuttaa nopeasti paremmaksi. Selvityksessä esitetään kuitenkin toimenpiteitä, joilla alueiden kehityssuuntaan voitaisiin vaikuttaa. Selvityksen yhtenä toimenpidesuosituksena on sosiaaliturvamaksuvapautuksen laajentaminen Piilisen Karjalan seutukunnan alueelle vuoden 2007 alusta lukien.

Valmistelu on tehty virkatyönä sisäasiainministeriössä yhteistyössä sosiaali- ja terveystieteiden kanssa.

5. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan vuoden 2007 alusta. Lakia sovellettaisiin ehdotetussa

muodossa ensimmäisen kerran tammikuussa 2007 maksettujen palkkojen perusteella määräytyvään helmikuussa 2007 suoritettavaan sosiaaliturvamaksuun. Viimeisen kerran vapautuksen saisi tammikuussa 2010 joulukuussa 2009 maksettavien palkkojen perusteella.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Esitys liittyy valtion vuoden 2007 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

6. Säättämisjärjestys

Perustuslakivaliokunta on aiemmin lakia koskevassa lausunnossaan katsonut, että laki voidaan käsitellä tavallisen lain säättämisjärjestyksessä. Ehdotettu soveltamisalan laajennus on osa määräaikaista kokeilua, jonka tavoitteena on saada kokemuksia maksuvapautuksen vaikutuksista työllisyyteen ja työnantajien työllistämisedellytyksiin. Laajennuksen vaikutus muiden työnantajien sosiaaliturvamaksuihin jää vähäiseksi.

Hallitus katsoo, että lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisen lain säättämisjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

työnantajan sosiaaliturvamaksusta vapauttamisesta eräissä kunnissa vuosina 2003—2009 annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työnantajan sosiaaliturvamaksusta vapauttamisesta eräissä kunnissa vuonna 2003—2009 20 päivänä joulukuuta 2002 annetun lain (1200/2002) 3 ja 7 § seuraavasti:

3 §

Tätä lakia sovelletaan 1 §:ssä tarkoitettuun työnantajaan, jolla on tuloverolain (1535/1992) 13 a §:ssä tarkoitettu kiinteä toimipaikka jossa-kin seuraavista kunnista (*kokeilualue*):

1) Lapin lääni: Enontekiö, Inari, Kemijärvi, Kittilä, Kolari, Muonio, Pelkosenniemi, Pello, Posio, Salla, Savukoski, Sodankylä, Utsjoki tai Ylitornio;

2) Oulun lääni: Hailuoto;

3) Länsi-Suomen lääni: Houtskari, Iniö, Korppoo, Nauvo tai Velkua; tai

4) Itä-Suomen lääni: Ilomantsi, Juuka, Lieksa, Nurmes, Rautavaara tai Valtimo.

Maksuvapautus koskee vain kokeilualueella sijaitsevan kiinteän toimipaikan työntekijöille maksettujen palkkojen perusteella määräytyvää työnantajan sosiaaliturvamaksua. Kotitalous-työnantaja on oikeutettu maksuvapautukseen, jos työ suoritetaan kokeilualueella.

7 §

Toimivaltainen verovirasto on työnantajan kotipaikan verovirasto.

Lapin, Pohjois-Karjalan, Pohjois-Pohjanmaan, Pohjois-Savon ja Varsinais-Suomen työvoima- ja elinkeinokeskukset antavat pyynnöstä Verohallitukselle ja toimivaltaiselle verovirastolle tietoja 4 ja 5 §:n soveltamisen perusteista sekä avustavat maksuvapautusta koskevan kokeilun tiedottamisessa kokeilun piiriin kuuluville työnantajille.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2007. Tätä lakia sovelletaan ensimmäisen kerran tammikuussa 2007 maksettujen palkkojen perusteella määräytyvään helmikuussa 2007 suoritettavaan sosiaaliturvamaksuun.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 12 päivänä syyskuuta 2006

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Alue- ja kuntaministeri *Hannes Manninen*

Liite
Rinnakkaistekstit

Laki

työnantajan sosiaaliturvamaksusta vapauttamisesta eräissä kunnissa vuosina 2003—2009 annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 20 päivänä joulukuuta 2002 työnantajan sosiaaliturvamaksusta vapauttamisesta eräissä kunnissa vuonna 2003—2009 annetun lain (1200/2002) 3 ja 7 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

3 §

Tätä lakia sovelletaan 1 §:ssä tarkoitettuun työnantajaan, jolla on tuloverolain (1535/1992) 13 a §:ssä tarkoitettu kiinteä toimipaikka jossakin seuraavista kunnista (*kokeilualue*):

- 1) Lapin lääni: Enontekiö, Inari, Kemijärvi, Kittilä, Kolari, Muonio, Pelkosenniemi, Pello, Posio, Salla, Savukoski, Sodankylä, Utsjoki tai Ylitornio;
- 2) Oulun lääni: Hailuoto; tai
- 3) Länsi-Suomen lääni: Houtskari, Iniö, Korppoo, Nauvo tai Velkua.

Maksuvapautus koskee vain kokeilualueella sijaitsevan kiinteän toimipaikan työntekijöille maksettujen palkkojen perusteella määräytyvää työnantajan sosiaaliturvamaksua. Kotitaloustyönantaja on oikeutettu maksuvapautukseen, jos työ suoritetaan kokeilualueella.

7 §

Toimivaltainen verovirasto on työnantajan kotipaikan verovirasto.

Lapin, Pohjois-Pohjanmaan ja Varsinais-Suomen työvoima- ja elinkeinokeskukset antavat pyynnöstä Verohallitukselle ja toimivaltaiselle verovirastolle tietoja 4 ja 5 §:n soveltamisen perusteista sekä avustavat maksuvapautusta koskevan kokeilun tiedottamisessa kokeilun piiriin kuuluville työnantajille.

Ehdotus

3 §

Tätä lakia sovelletaan 1 §:ssä tarkoitettuun työnantajaan, jolla on tuloverolain (1535/1992) 13 a §:ssä tarkoitettu kiinteä toimipaikka jossakin seuraavista kunnista (*kokeilualue*):

- 1) Lapin lääni: Enontekiö, Inari, Kemijärvi, Kittilä, Kolari, Muonio, Pelkosenniemi, Pello, Posio, Salla, Savukoski, Sodankylä, Utsjoki tai Ylitornio;
- 2) Oulun lääni: Hailuoto;
- 3) Länsi-Suomen lääni: Houtskari, Iniö, Korppoo, Nauvo tai Velkua; *tai*
- 4) Itä-Suomen lääni: Ilomantsi, Juuka, Lieksa, Nurmes, Rautavaara tai Valtimo.

Maksuvapautus koskee vain kokeilualueella sijaitsevan kiinteän toimipaikan työntekijöille maksettujen palkkojen perusteella määräytyvää työnantajan sosiaaliturvamaksua. Kotitaloustyönantaja on oikeutettu maksuvapautukseen, jos työ suoritetaan kokeilualueella.

7 §

Toimivaltainen verovirasto on työnantajan kotipaikan verovirasto.

Lapin, *Pohjois-Karjalan*, Pohjois-Pohjanmaan, *Pohjois-Savon* ja Varsinais-Suomen työvoima- ja elinkeinokeskukset antavat pyynnöstä Verohallitukselle ja toimivaltaiselle verovirastolle tietoja 4 ja 5 §:n soveltamisen perusteista sekä avustavat maksuvapautusta koskevan kokeilun tiedottamisessa kokeilun piiriin kuuluville työnantajille.

8
Voimassa oleva laki

HE 116/2006 vp
Ehdotus

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2007. Tätä lakia sovelletaan ensimmäisen kerran tammikuussa 2007 maksettujen palkkojen perusteella määräytyvään helmikuussa 2007 suoritettavaan sosiaaliturvamaksuun.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.
